

" יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם. יוסי בן יועזר איש צרדה אומר, יהי ביתך בית ועד לחכמים, והיו מתאבק בעפר רגליהם, והיו שותה בצמא את דברייהם":

1. ספר דרך חיים -

יוסי בן יועזר איש וכו'. כבר אמרנו כי הגדולים לפי גודל מעלתם היה מוסר שלהם בדברים גדולים מאוד, ובא יוסי בן יועזר להזהיר על ביתו של אדם אשר שם דירתו ששם תהיה החכמה. ואין ספק כי ביתו אשר שם דירתו, הוא עיקר גדול כאשר הוא בית אלהי קדוש, לפי שהאדם תמיד שם וכאשר ביתו אשר שם דירתו במעלה, נחשב לאדם שיש לו מעלה גדולה עליונה, ויתבאר בסמוך שבא לתקן בית האדם בעבודת הש"י בפרט באהבתו וביראתו. וכבר אמרנו כי אנטיגנוס תיקן את האדם עצמו, ואין האדם בלבד, כי צריך הוא אל בית ואשה ובני בית, ובא הזוג הזה לתקן הבית ואשר הוא צריך אליו בבית באהבה וביראה. ולפיכך אמר יהי ביתך בית ועד לחכמים, שיהיה בתוך ביתו חכמים וזהו שלימות גדול כאשר ביתו הוא עומד לחכמים.

2. דעת כהן / ראשית דעת

סדור טהר הבית הפרטי, המכוון ומותאם אף הוא, בתקונו ומדת השראת שכינתו, אל הבית הגדול והנשא ואל כפרת כהונתו, "וטהרו - וקדשו", "ודעת זה סדר טהרות".

3. דרך החיים

ואמר " והיו מתאבק בעפר רגליהם", כלומר שלא יהיו החכמים נחשבים אליו כמו דרך החברים שבוה היה ממעט במעלת החכמה כאשר הוא עדיין אינו חכם כמותם, אבל יהיה מתחבר להם דהיינו להשפיל תחת רגליהם, וזהו הוי מתאבק בעפר רגליהם שהוא סוף שפלותם עד שיהיה מתחבר אל שפלותם. ויהיה מתאבק בהם להשפיל עצמו לגמרי עד שיהיה מתחבר אל שפלותם. ודבר זה ראוי, וזה מפני כי השכל גם כן הוא נבדל, ואם מתחבר לתלמיד חכם כמו שני חבירים לא היה החכם אצלו במדריגת השכל שהוא נבדל. ולא שיהיה נבדל לגמרי מן הת"ח, שא"כ לא היה הת"ח אצל האדם במדריגת השכל שהוא באדם, שנמצא השכל בביתו הוא גוף האדם הגשמי שדומה לבית, כי

השכל נבדל מן האדם רק יש אל האדם קשור עם השכל ובזה האדם מתאבק בשכל, וכך יהיה נוהג עם ת"ח בביתו שיהיה נמצא ת"ח בביתו אבל לא יהיה לו חבור גמור אליהם רק מתאבק בעפר רגליהם כאשר ראוי לנהוג, וכאשר ימצא השכל באדם שהוא נבדל מן האדם אין לו חבור גמור עמו רק שנמצא עמו והבן זה:

ואמר הוי שותה בצמא את כל דבריהם. פ"י כמו שהשכל הוא משלים את האדם, וכאשר אין השכל באדם אז האדם חסר, ובשכל יושלם האדם ולפיכך ישתה האדם בצמא דבריהם, כי האדם שלא ישתה הוא חסר ובשתיה יושלם, ולפיכך הוא שותה בצמא והוא להוט מאד אחר השלמת חסרון שלו שכל זמן שהוא חסר אינו בטוב, ולכך ישתה בצמא דבריהם ג"כ, שבוה נראה כי הת"ח הוא השלמת בני אדם כמו שהוא אצל האדם שהשכל הוא השלמת האדם, וכאשר אין בו שכל הוא חסר. והנה יוסי בן יועזר היה מלמד ומזהיר את האדם בתקון ביתו שיהיה ביתו בית חכמה ויהיו בביתו חכמים ודבר זה ראוי לביתו כי ראוי שיהיה ביתו דומה לבית שהוא הגוף כי הגוף של אדם מקבל ג"כ השכל והוא שורה בו ונמצא בו, ולפיכך אם האדם רוצה לתקן שיהיה ביתו כאשר ראוי, יהיה ביתו בית ועד לחכמים ויהיה מתאבק בעפר רגליהם וישתה בצמא דבריהם, כי כל אלו דברים הם נמצאים ג"כ בשכל, שהוא נבדל מן האדם רק שיש אל השכל מציאות עם האדם, כנגד זה יהי' מתאבק בעפר רגליהם שדבר זה מורה על שהוא נבדל הת"ח שהוא השכל, רק שיש עמו הקשר מציאות כי נמצא הת"ח בביתו, וזהו הקשר מציאות בלבד שנמצא עמו אבל לא עירוב וחבור לגמרי, ובוה הכל נמשך כפי מה שנמצא השכל עם האדם כמו שבארנו, ומפני כי השכל משלים את האדם לכך ישתה ג"כ בצמא דבריהם, כי זה מורה שמקבל השלמה מן הת"ח ודבר זה ראוי להבין:

4. ספר דרך חיים - פרק א משנה ה

ואח"כ יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן באו לתקן ביתו של אדם שהוא עיקר גדול, והוא קרוב אל האדם עצמו כי שם דירתו ותקנו אותו באהבה וביראה. לפיכך הזהיר יוסי בן יועזר שיהיו חכמים בביתו ויהיה מתאבק בעפר רגליהם, ואמרו (כתובות קי"א, ב') לאהבה את ה' אלהיכם ולדבקה בו וכי אפשר להדבק בשכינה והלא אש אכלה הוא אלא הדבק בחכמים ותלמידיהם ומעלה עליך הכתוב כאלו דבק בשכינה ע"כ, הרי הדבוק בחכמים הוא אהבת הש"י, ולכל הפחות הוא ענף מן אהבת הש"י, ולפיכך יוסי בן יועזר תלמידו של אנטיגנוס שהזהיר על האהבה, בא לתקן בית האדם שיהיה נמצא בו אהבת הש"י ע"י אהבת חכמים שזהו מדת אהבת הש"י או ענף ומדריגה למטה מן אהבת המקום עצמו

5. מתוך התורה הגואלת

יוסי בן יועזר איש צרדה, ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קיבלו מהם. עד כאן הדרכות כוללות. ומכאן, הדרכות לבית. שניהם מתחילים: יהי ביתך. תשתדל כמה שיותר, שיהו אנשי הבית, המבקרים, האורחים - תלמידי חכמים. הדרכה של חז"ל לבנין העדינות של הבית: להתרגל להיות מצוי, בחברה אצילית של ת"ח. הבית מרויח הרבה מזה, ואתה מקבל הרבה מזה, לקדש את הבית, למלאותו באוירה רוחנית של תורה. "יהי ביתך בית ועד לחכמים".

והוי מתאבק בעפר רגליהם, והוי שותה בצמא את דבריהם. "גדול שמושה יותר מלימודה". "אשר יצק מים ע"י אליהו". בלימוד, אדם לומד פרטים, הל' זו, והל' זו. השימוש הוא שרשי, היחס הנפשי, הדבקות "הדבק בחכמים ותלמידיהם". זה יותר עמוק, ומקיף, וכולל, מן הלימוד. "הוי שותה בצמא את דבריהם" - זה לימוד. ולפני זה, יותר עמוק, "הוי מתאבק בעפר רגליהם". מתוך הכלליות הזו של היחס הנפשי מדבקותי, באים פרטי הלימוד. כבוד התורה, השייכות אל האישיות של גדול בתורה, הוא מקיף וכללי יותר מפרטי התורה. כבגמ' במגילה: כבוד תורה עדיף מדברי תורה.